

Anàlisi d'inici de curs 2022-23

L'aFFaC constata una manca generalitzada de plaça pública a totes les etapes del sistema educatiu

- L'entitat ha reiterat que l'existència d'una doble xarxa educativa és una anomalia dins de la UE, on els països capdavanters pràcticament no tenen xarxa privada
- La federació demana al Departament d'Educació que faci una 'avaluació responsable i sincera' de les tardes de setembre i corregeixi errors de cara al curs següent
- La salut mental, la sostenibilitat, la participació infantil i juvenil, els drets digitals i l'educació inclusiva marcaran l'activitat de l'aFFaC durant l'any escolar

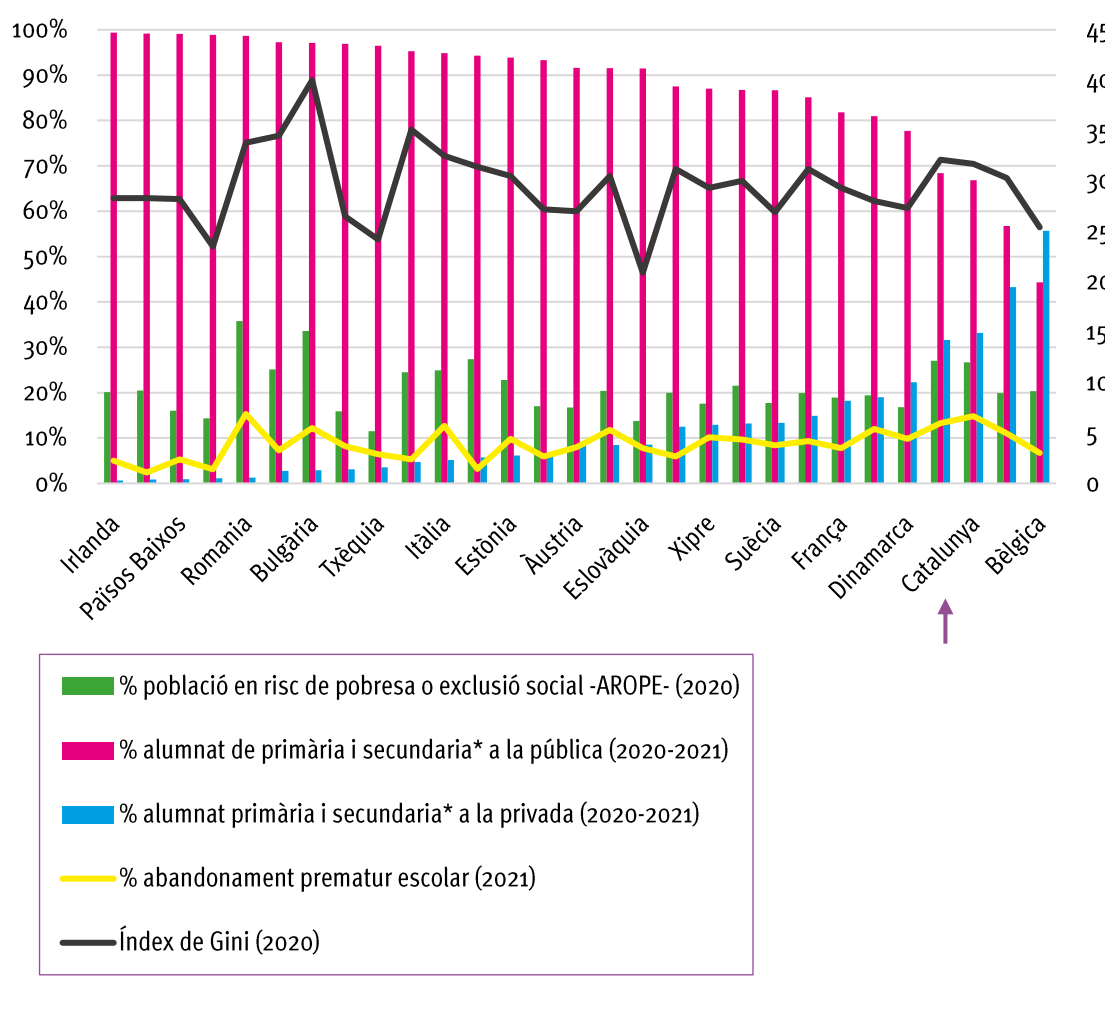
Dijous, 29 de setembre, de 2022.

Les Associacions Federades de Famílies d'Alumnes de Catalunya han **analitzat l'inici de curs en una roda de premsa on també han presentat les seves línies d'acció** per aquest any escolar. Entre els elements analitzats, destaquen la **situació actual de l'educació catalana** en relació amb la resta de l'Estat i la Unió Europea, l'impacte de la jornada reduïda en l'alumnat i les famílies durant el mes de setembre, la climatització a les aules i l'impacte de l'emergència climàtica en la garantia del dret a l'educació, la salut mental dels infants i joves, la digitalització de l'educació, i la manca de places públiques en el conjunt del sistema educatiu.

Aquest any, a més, l'aFFaC incorpora en la seva tradicional anàlisi de preinscripció i matrícula un apartat específic sobre la **situació de l'etapa Infantil de 1r cicle**, on s'analitza el comportament de la demanda de les famílies en els darrers anys, i un apartat sobre la **Formació Professional**, on es constata una absoluta manca de control per part del Departament d'Educació sobre les empreses privades, principals proveïdores de Cicles Formatius de Grau Mitjà i de Grau Superior.

Privatització i abandonament escolar: l'equació perfecta per generar desigualtats

Des de l'aFFaC fa prop de 3 anys que s'analitza minuciosament la **situació de l'educació catalana en relació amb els altres territoris de l'Estat espanyol i amb la resta de països de la Unió Europea**.

Elaboració pròpia. Fonts: AROPE: [EUROSTAT](#) i [IDESCAT](#), % Alumnat: [EUROESTAT](#), [Departament d'Educació](#), AEP: [Ministerio de Educación y Formación Profesional](#) de España, GINI: [EUROSTAT](#) i [IDESCAT](#)

Segons les dades disponibles¹, l'aFFaC ha pogut constatar que **Catalunya continua formant part del pòdium de països amb més educació privada**, només per sota de Bèlgica i Malta. L'educació privada a Catalunya, de fet, representa el 33% del total, i la majoria dels centres d'aquesta xarxa estan finançats amb fons públics a través dels concerts educatius, una situació anòmala a Europa. Com l'aFFaC ha denunciat en diverses ocasions, **la majoria de països del nostre entorn se situen per sobre del 90% d'escola pública, mentre que Catalunya no arriba ni al 70%**. Finlàndia (97%), un dels països considerats líder en educació a nivell mundial pràcticament no té educació privada, el segueixen Països Baixos (99%) o Irlanda (99%).

¹ Secundària entesa com a "lower-secondary education", d'acord amb la classificació oficial de l'UE, en el cas d'Espanya i Catalunya correspon a l'etapa de 1r fins a 3r d'ESO.

Si comparem la privatització del sistema educatiu català amb la dels països del centre i sud d'Europa com França, Portugal, Alemanya i Itàlia observem que la diferència en punts percentuals oscil·la entre els gairebé 15 punts en relació a França fins als més de 28 punts percentuals respecte Itàlia.

Pel que fa a la taxa d'Abandonament Escolar Prematur, tot i que les dades indiquen una lleugera millora respecte el curs passat, **Catalunya continua sent el segon territori de la Unió Europea amb més infants i joves que abandonen el sistema educatiu prematurament**, és a dir, abans d'acabar l'ESO o sense haver cursat estudis després de l'educació obligatòria. Per sobre de Catalunya, només hi trobem Romania.

Tenint en compte aquest context, no és d'estranyar que **Catalunya es trobi en el TOP5 de països de la Unió Europea amb una major taxa de risc de pobresa**, superada només per Bulgària, Romania, Grècia i Espanya. Aquestes dades confirmen que, sense un sistema educatiu públic fort i sense una estratègia definitiva contra l'abandonament escolar prematur, és impossible combatre o revertir les desigualtats socials que afecten la societat catalana.

És urgent, doncs, que el Departament d'Educació destini tots els recursos necessaris a enfortir la xarxa educativa pública i que posi especial èmfasi en l'etapa secundària, essencial per combatre l'abandonament escolar prematur.

Un setembre calent: jornada reduïda, nous currículums i temperatures extremes

Aquesta ha estat, possiblement, **la tornada a l'escola més convulsa dels darrers anys**. La tossuderia del Departament d'Educació per forçar un avançament de curs **sense diàleg ni acord amb la comunitat educativa**, la introducció dels nous currículums escolars tant pel que fa als continguts com a la metodologia d'aprenentatge, i les altes temperatures a les aules, entre d'altres, han fet que aquest setembre sigui un daltabaix per a famílies, alumnat i docents.

- **Tardes de setembre**

Tal com l'aFFaC havia alertat, l'avançament de curs accelerat i, sobretot, la jornada intensiva durant el mes de setembre, **han desembocat en una situació de descontrol i angoixa per a docents, famílies i alumnat**. Per conèixer l'abast de la situació, la federació ha fet una consulta a les seves associades, que els ha permès detectar les principals problemàtiques que han tingut lloc arreu del territori.

Entre les problemàtiques més repetides en l'organització de les activitats de les tardes de setembre, hi destaquen els **problemes amb la contractació de monitoratge** (falta de temps

per trobar monitors/es, personal poc qualificat i insuficient per a cobrir ràtios i inestabilitat de l'equip), amb l'assistència de l'alumnat (dificultats per controlar l'assistència i poca participació dels infants que no es queden al menjador) i amb el tipus d'activitats que s'han dut a terme (majoritàriament joc lliure, jocs de taula o esports).

Aquests resultats, gens sorprenents, confirmen una **davallada en la qualitat educativa que ofereixen els centres educatius**. Si abans de l'avançament de curs el mes de setembre comptava amb activitats lectives durant les tardes, amb la jornada intensiva s'ha reduït l'horari lectiu i s'hi han introduït **activitats no lectives i no dirigides, impartides en molts casos per personal poc o gens qualificat per a la tasca educativa**.

Segons ha pogut saber l'aFFaC, a més, **el Departament d'Educació no ha pogut garantir en tots els centres la ràtio 1/15** que havia promès en l'anunci oficial de l'avançament del calendari escolar i, fins i tot, en molts casos ni tan sols ha pogut garantir les ràtios que s'exigeixen en el menjador escolar.

D'altra banda, el conseller d'educació, Josep González-Cambray, justificava la reducció de la jornada escolar assegurant que serviria per a que l'alumnat més *vulnerabilitzat* romangués més temps a l'escola i compensar així la manca d'aprenentatges durant el període de vacances d'estiu. A l'espera que el Departament confirmi el percentatge d'alumnes que han fet ús de les tardes de setembre, l'aFFaC ha pogut constatar, a través de la consulta realitzada a les AFA, **que el nombre d'alumnes que n'han fet ús ha estat molt reduït**.

Un dels aspectes més preocupants d'aquesta hora de lleure ha estat la **manca d'objectius d'aprenentatge que ha convertit l'escola, en molts casos, en un espai únicament de cures sense personal qualificat**. A més, en alguns centres les activitats d'aquesta hora de lleure **no s'han aprovat en Consell Escolar de Centre** i, per tant, no s'ha pogut garantir la vinculació d'aquestes activitats amb el projecte educatiu de l'escola.

En aquest sentit, cal recordar que **la normativa vigent² exigeix que els convenis i acords entre centres educatius i altres entitats o institucions han de ser aprovats pel Consell Escolar de Centre**. Això inclou també els contractes amb les empreses de lleure per a l'organització de les activitats de lleure durant les tardes de setembre.

Per aquest motiu, des de l'aFFaC es **demana al Departament d'Educació que faci una avaluació responsable i sincera d'aquest mes de setembre i corregeixi els errors de cara al**

² Article 148.3. c) i j) de la Llei d'Educació de Catalunya.

proper curs. És indispensable que s'introdueixi la jornada completa des de principis de setembre, amb jornada lectiva de matí i tarda per garantir que tots els nens i nenes puguin gaudir del seu dret a l'educació en condicions d'igualtat i no discriminació i, alhora, adquirir aprenentatges de qualitat amb els professionals de l'educació adequats.

- **Nous currículums**

A banda de l'avançament de curs i la gestió de les tardes de setembre, aquest curs començava també amb una renovació de currículums des de l'etapa infantil fins a batxillerat. Si bé és cert que la majoria d'etapes tenen un temps de marge per aplicar aquests nous currículums, a batxillerat no s'ha donat aquest marge pels efectes que podria tenir en les proves de selectivitat que es facin d'aquí a dos cursos.

En qualsevol cas, però, aquesta renovació de currículums arriba en un moment de trasbals per al professorat, l'alumnat i les famílies, que han hagut d'afrontar molts canvis en molt poc temps i sense tenir pràcticament marge de reacció. De fet, aquests nous currículums havien de venir acompanyats de formacions al professorat, unes formacions que caldrà saber si s'han pogut dur a terme de forma efectiva en tots els centres educatius.

- **Temperatura a les aules**

Un altre tema estrella d'aquest setembre han estat les temperatures insostenibles a les que s'ha arribat en molts centres educatius. Alguns termòmetres han ascendit fins als 40°C, molt per sobre dels 27°C que la llei estableix com a temperatura màxima permesa dins les aules durant l'horari lectiu. A banda de contradir la normativa, les temperatures asfixiants han fet pràcticament insostenible l'activitat lectiva a l'aula, tant per a l'alumnat com per al professorat.

Des de l'aFFaC es lamenta que els centres educatius no estiguin dissenyats per a garantir un confort tèrmic compatible amb les activitats lectives i sostenible amb el medi ambient. En aquest sentit, l'entitat reclama mesures a curt, mitjà i llarg termini. De forma immediata, l'aFFaC demana que es posin aparells de climatització a disposició de tots aquells centres que ho necessitin, però també creu necessari que les activitats s'adeqüin al màxim per a reduir l'impacte ambiental de l'ús d'aquests aparells.

A mig termini, la federació reclama que el Departament adeqüi de forma estructural els centres educatius per a millorar-ne l'eficiència energètica i, de cara al futur, l'entitat considera urgent que els centres educatius de nova creació es dissenyin seguint els principis

de l'eficiència energètica per garantir no només l'adequació a les temperatures cada vegada més extremes, sinó també per vetllar per la sostenibilitat ambiental.

Menjadors més cars i quotes il·legals

Per si la situació no era prou complicada, **les famílies s'han hagut d'enfrontar aquest mes de setembre a un inici de curs especialment car**: el preu del menjador ha tornat a pujar per segon any consecutiu, passant de 6,33€ a 6,54€ per als comensals fixes i de 6,96€ a 7,19€ per als esporàdics. En un context d'inflació generalitzada, el Departament d'Educació ha decidit augmentar el preu màxim permès pel menjador escolar, un servei que, en molts casos, és irrenunciable per a les famílies i que, **per a l'aFFaC, hauria de ser universal i gratuït, com defensen també entitats com Save the Children o Educo, entre altres.**

L'entitat fa molts anys que treballa per un model educatiu que reconegui el temps de migdia, inclòs el servei de menjador, com a part del temps educatiu i que, per tant, **garanteixi aquest servei de forma gratuïta, pròxima i sostenible.** Aquest curs escolar el Departament d'Educació té l'oportunitat d'avançar en aquesta direcció, a través d'una nova **proposta de Decret menjador que abandoni el model basat en l'externalització del servei en mans d'empreses privades.**

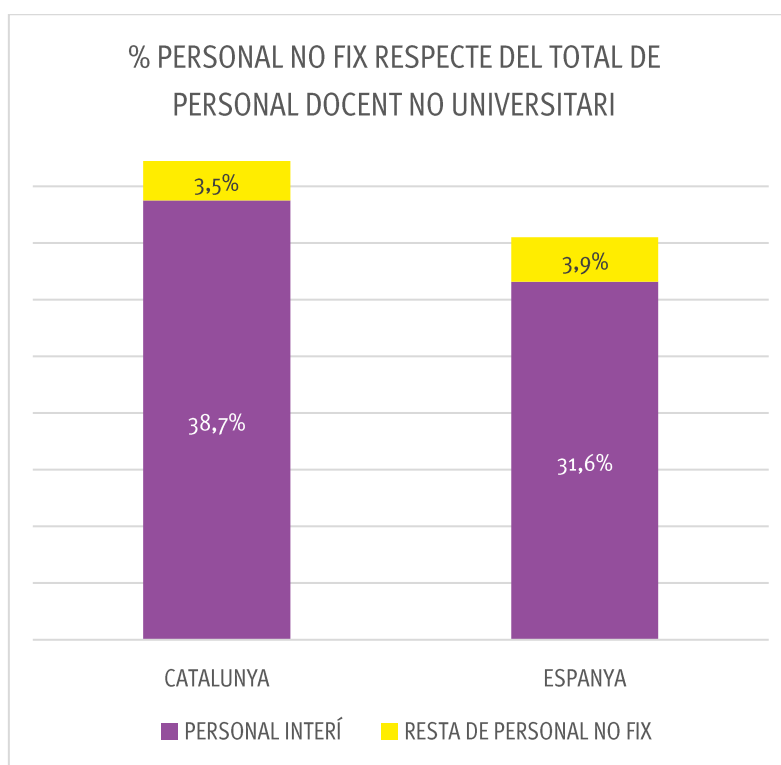
D'altra banda, l'aFFaC ha tornat a posar de relleu la irregularitat que suposa exigir el **pagament de quotes a les famílies** per a cobrir despeses de manteniment de centre. L'entitat ha tingut constància d'alguns casos en què es demanava a les famílies el pagament d'una quota que incloïa conceptes com “manteniment inventariable d'educació física, música i patis”, “lloguer d'equips de reprografia i fotocòpies” i “adequació i manteniment d'espais”, entre d'altres, **conceptes que legalment no es poden imputar econòmicament a les famílies.**

L'any 2019 l'entitat ja va encarregar i publicar un [estudi](#) que constata que el cobrament de quotes era una pràctica generalitzada en el sistema educatiu català. Per a l'entitat, aquesta és una pràctica il·legal que confirma no només l'infrafinançament del sistema educatiu públic, incapaç de sostenir-se per si mateix sense la contribució de les famílies, sinó també la vulneració del principi de gratuïtat que ha de regir el dret a l'educació i l'augment de les desigualtats entre centres educatius d'acord al nivell socioeconòmic de les famílies, perpetuant, així, els problemes de segregació escolar que pateix Catalunya. Crida l'atenció que el sistema educatiu es trobi en aquesta situació sent Catalunya una de les comunitats autònomes amb major PIB per càpita, situant-se en la quarta posició dintre de l'Estat espanyol ([INE. 2020](#)).

El professorat: mobilitzacions i compromisos

El mes de setembre també s'ha caracteritzat per l'estira-i-arronsa entre el Departament d'Educació i els Sindicats de professorat, un conflicte que només s'ha aturat quan el Departament ha acceptat dotar de [3.500 docents](#) més el sistema educatiu. Aquest compromís, que d'entrada podria semblar una millora pel sistema educatiu, ha posat en alerta a l'aFFaC. L'entitat assegura que, a la pràctica, **repartir 3.500 docents entre tots els centres educatius a mig curs és molt complicat** i a més, aquests docents s'incorporaran per suplir la reducció de l'hora lectiva derivada de l'acord entre el Departament i el Sindicats, però **en cap cas serviran per introduir la co-docència als centres educatius o cobrir la manca de professionals especialitzats** per atendre l'alumnat amb necessitat específiques de suport educatiu.

A més, s'ha de tenir en compte que Catalunya té actualment un problema amb la manca de professorat en determinades àrees d'estudi, una dificultat que ha conduït el Departament d'Educació a eliminar els filtres de qualitat en l'accés a la docència, un dels elements claus per millorar el sistema educatiu públic. A l'aFFaC li preocupa que la necessitat del Departament per trobar aquesta gran quantitat de docents impliqui no només reduir, encara més, els filtres d'accés, sinó que no es plantegi introduir-ne de nous per **prestigiar la professió docent i augmentar la qualitat de l'educació**.

Elaboració pròpia. Font: [Microdades del Ministerio de Política Territorial](#). Gener 2022.

A nivell de plantilla, a més, caldrà veure com s'incorporen aquests docents. Segons el [Boletín Estadístico del Personal al servicio de las Administraciones Públicas](#), Catalunya és la 6a Comunitat Autònoma de l'Estat espanyol amb major percentatge de personal docent no universitari no fix³. Aquesta categoria està formada⁴, majoritàriament, pel personal interí. Paradoxalment, la figura del personal interí treballa desenvolupant el currículum a les aules com qualsevol altre docent, pel que fomenta la precarització i la inestabilitat laboral de les docents i no suposa cap garantia per a la qualitat del sistema educatiu.

Per últim, l'aFFaC lamenta altres demandes del professorat hagin quedat relegades a un segon pla. Tot i que per l'entitat és molt important que es millorin les condicions del professorat, la mobilització educativa no pot oblidar elements crucials com, per exemple, el desplegament del Decret d'Educació Inclusiva, que s'hauria d'haver implantat fa un any.

Anàlisi de l'oferta inicial: manca de places a tots els nivells educatius

Sembla que el curs 2022-23 tampoc serà l'any en què el Departament d'Educació garanteixi una plaça pública a tot l'alumnat. Ni a l'escola bressol, ni a primària, ni a secundària, ni de bon tros, a l'educació postobligatòria.

Aquest any, l'aFFaC amplia la seva anàlisi de places ofertades i ocupades a la xarxa pública i a la privada, recollint i denunciant també la manca de places per a l'etapa 0-3 i a la Formació Professional.

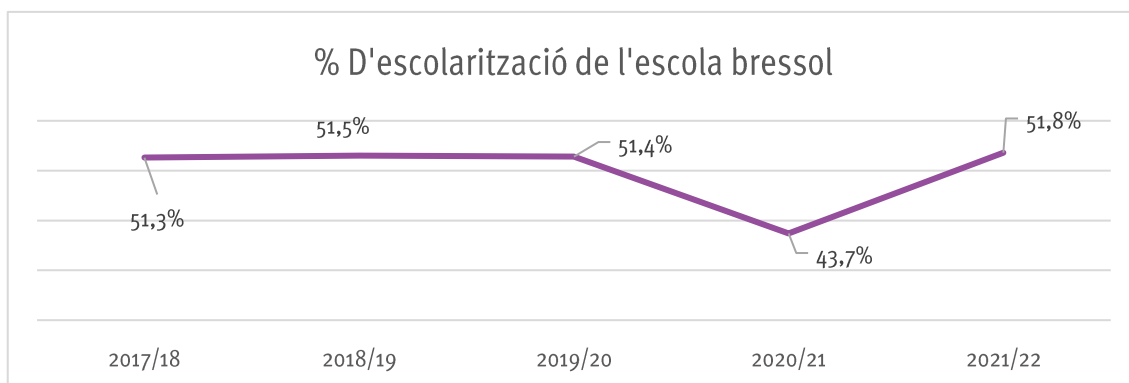
- **Escola Bressol: l'escolarització segueix estancada**

L'inici del curs 2022-23 per a l'educació infantil ha vingut marcat, sens dubte, per l'[anunci de la gratuïtat](#) a P2. Un anunci que, tot i que representa una clara millora respecte la situació anterior, no resol en cap cas la problemàtica que hi ha amb la manca de places públiques a l'Escola Bressol.

Tal com assenyala l'aFFaC, la gratuïtat no garanteix que l'etapa 0-3 sigui universal, és dir, que tothom hi tingui accés. Si no hi ha prou places públiques, hi ha infants que no poden accedir de forma gratuïta a l'Escola Bressol.

³ El 2021 representava un 40,5% i l'any 2022 un 38,7%.

⁴ Aquesta categoria està formada per: 1) personal laboral interí; 2) personal laboral fix discontinu; i 3) personal laboral temporal. Per fer els càlculs s'ha exclòs la Comunitat Autònoma "Estranger" de la BBDD.

Elaboració pròpia. Fonts: Padró municipal d'habitants: [Població a 1 de gener. Per sexe i edat any a any](#) i [Alumnes matriculats per ensenyament i unitats dels centres docents](#)

Si observem el gràfic constatem que des del curs 2017/18 fins al curs 2021/22 el percentatge d'escolarització a l'educació bressol no ha crescut, tot i que les evidències empíriques demostren que l'educació 0-3 té un impacte positiu en la reducció de les desigualtats educatives ([Unesco, 2021](#)). Les dades que mostra el gràfic confirmen que el Departament d'Educació no ha fet els esforços necessaris fins al moment per augmentar l'escolarització dels infants 0-3, la i com els organismes nacionals i internacionals recomanen.

L'augment de l'escolarització ha d'anar necessàriament acompanyada de millores en l'accés, la qualitat i l'assequibilitat de l'educació 0-3. Per tant, la forma en què el Govern ha desenvolupat la gratuïtat del P2 implica dos riscos importants: en primer lloc, no garanteix l'accessibilitat universal i gratuït i, en segon lloc, no se centra en l'augment de la qualitat d'aquest nivell educatiu, ja que deixa en mans privades la provisió de gran part de l'educació bressol. És sobradament conegut que en aquesta etapa educativa la qualitat del sistema públic i privat no és comparable, així com tampoc ho és la regulació per la que es regeix una i altra xarxa.

- **Primària: falten més de 800 grups públics a P3**

La manca de grups públics a primària és, malauradament, una problemàtica persistent en l'educació catalana. Malgrat la denúncia constant de l'aFFaC, continuen faltant grups públics per cobrir el total de les necessitats d'escolarització. Aquest fet constata que el Departament d'Educació és incapaç de garantir una plaça gratuïta i de proximitat a tot l'alumnat i, per tant, no pot garantir el dret a l'educació en condicions d'igualtat per a tot l'alumnat.

DADES SOBRE P3 PER AL CURS 2022-23	
1. Padró municipal d'habitants. 1 any a 1 de gener de 2021	61.756
2. Taxa d'escolarització. Càlcul aFFaC curs 21/22	95,36%
3. Previsió alumnat a matricular a P3 curs 21/22 (1 x 2)	58.891
4. Matrícula viva P3 (curs 21/22) ⁵	1,31%
5. Previsió alumnat final 2022-23 (3 + 4)	59.663
6. Ràtio de referència establerta pel Dept. d'Educació pel curs 2022-23	20
7. Ràtio màxima legal	25
8. Grups necessaris 2022/2023 de P3 amb ràtio 20 (5 / 6)	2.983
9. Grups necessaris 2022/2023 de P3 amb ràtio 25 (5 / 7)	2.387
10. Grups públics inicials ofertats	2.166
11. Diferència oferta inicial grups 2022-23 - grups necessaris 2022-23 amb ràtio 20 (10 - 8)	-817
12. Diferència oferta inicial grups 2022-23 - grups necessaris 2022-23 amb ràtio a 25 (10 - 9)	-221
13. Oferta grups concertats	944
14. Sobreoferta de grups concertats amb ràtio 20 (13 - 11)	127
15. Sobreoferta de grups concertats amb ràtio 25 (13 - 12)	723

Elaboració pròpia. Font: [Padró municipal d'habitants: Població a 1 de gener. Per sexe i edat any a any](#), [Estadística d'alumnes matriculats a l'inici del curs 2021-2022](#), [Alumnes matriculats per ensenyament i unitats dels centres docents](#), [Oferta educativa dels estudis obligatoris](#).

Si observem les últimes dades disponibles del padró i les contrastem amb la taxa d'escolarització i la previsió de matrícula viva⁶, podem concloure que **aquest curs 2022-23 hi haurà prop de 58.891 alumnes que començaran p3.**

Si dividim aquesta xifra entre 20, que és la ràtio recomanada pel propi Departament d'Educació, els càlculs ens indiquen que **aquest curs hi hauria d'haver 2.983 grups ofertats a P3.** El Departament d'Educació, en canvi, n'ha ofertat només 2.166 i, per tant, en **faltarien 817 per cobrir el total de les necessitats** d'escolarització a primària.

Fins i tot, si agafem la ràtio màxima permesa per llei (25), que és superior a la recomanada, el Departament d'Educació continuaria sense oferir els grups necessaris per cobrir les necessitats d'escolarització, ja que en continuarien faltant 221.

Si ens fixem en la **xarxa privada concertada**, en canvi, aquesta no només és capaç d'absorbir les necessitats d'escolarització que la pública no pot cobrir, sinó que, a més, **estaria ofertant 127 grups més dels necessaris amb ràtio 20 i 723 grups si acceptéssim ràtios de 25.**

⁶Alumnat que es matricula fora de termini per canvi de domicili o altres motius.

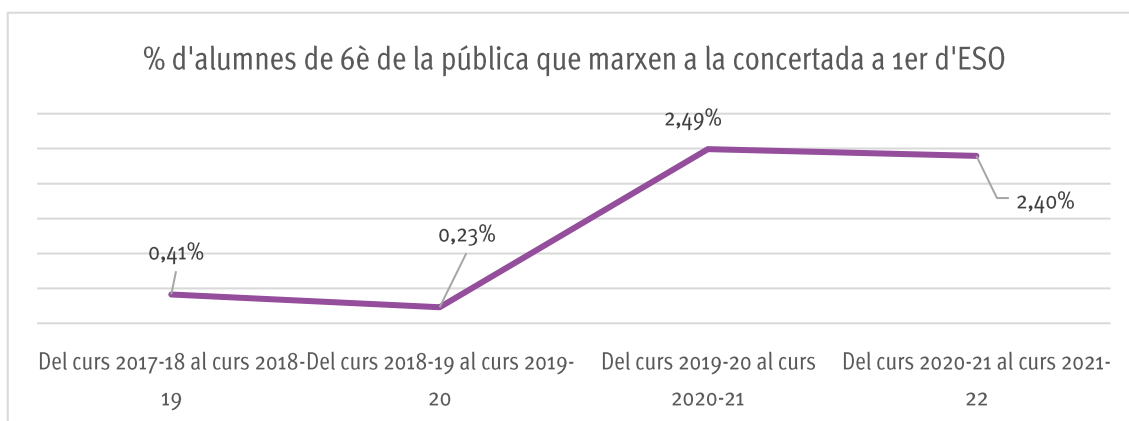
Tal com s'ha anat produint de forma sistemàtica en els darrers anys, els concerts educatius deixen de respondre, doncs, a l'objectiu de cobrir les necessitats d'escolarització que la xarxa pública no pot assumir de forma sobrevinguda i passen a integrar-se com una opció vàlida al sistema educatiu.

- **Secundària: falten 76 grups per absorbir l'alumnat que ve de 6è a la pública**

Si la situació ja és inacceptable a primària, a secundària la problemàtica s'agreuja encara més. En aquesta etapa, el Departament d'Educació no només no pot garantir una plaça pública a tot l'alumnat de 1r d'ESO, sinó que **ni tan sols pot garantir plaça a tots els alumnes que cursen 6è de primària a un centre públic.**

DADES SOBRE 1r d'ESO PER AL CURS 2022-23	
1. Previsió alumnat 1er d'ESO pública curs 2022-23 = alumnat 6è centres públics curs 21/22	56.291
2. Ràtio recomanada	27
3. Ràtio mitjana 1r ESO (càlcul aFFaC de grups curs 2021/2022)	27,94
4. Ràtio màxima legal 1er d'ESO	30
5. Grups necessaris 2022/2023 de 1r d'ESO ràtio recomanada (1 / 2)	2.085
6. Grups necessaris 2022/2023 de 1r d'ESO ràtio mitjana (1 / 3)	2.015
7. Grups necessaris 2022/2023 de 1r d'ESO ràtio màxima legal (1 / 4)	1.876
8. Grups públics inicials ofertats	2.009
9. Diferència oferta inicial grups 2022-23 - grups necessaris 2022-23 amb ràtio recomanada (8 - 5)	-76
10. Diferència oferta inicial grups 2022-23 - grups necessaris 2022-23 amb ràtio mitjana (8 - 6)	-6
11. Diferència oferta inicial grups 2022-23 - grups necessaris 2022-23 amb ràtio màxima (8 - 7)	+133
12. Oferta grups concertats	957
13. Sobreoferta de grups concertats amb ràtio recomanada (12 - 9)	881
14. Sobreoferta de grups concertats amb ràtio mitjana (13 - 10)	951
15. Sobreoferta de grups concertats amb ràtio màxima (13 - 11)	1.090

Elaboració pròpia. Font: [Alumnes matriculats per ensenyament i unitats dels centres docents](#).

Elaboració pròpia. Font: [Alumnes matriculats per ensenyament i unitats dels centres docents](#).

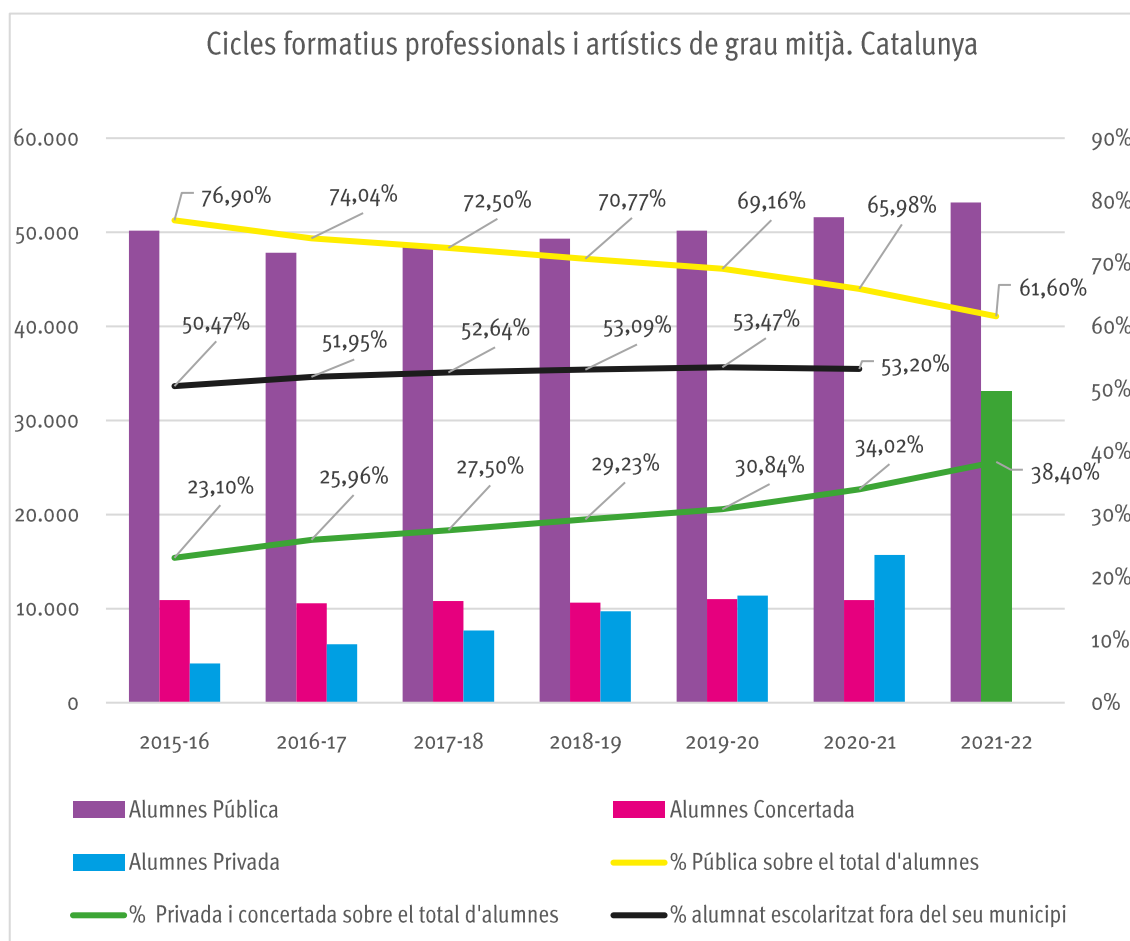
Les últimes dades disponibles indiquen que **el curs 2021-22 hi havia 56.291 alumnes de 6è de primària a la xarxa pública** i, per tant, passaran a secundària el curs 2022-23. Tenint en compte la ràtio recomanada, que se situa en 27 alumnes per aula, **caldríen 2.085 grups per absorbir les necessitats d'escolarització de 1r d'ESO a la xarxa pública**. En canvi, el nombre de grups ofertats pel Departament per a aquest curs és de 2.009, per tant, **faltarien 76 grups per garantir la continuïtat de l'alumnat a la xarxa pública**.

Aquesta manca de grups provoca, des de fa anys, una **fuga constant d'alumnat de la xarxa pública a la xarxa privada concertada**. D'acord amb el gràfic anterior, des del curs 2017-18 fins al curs 2021-22 el percentatge de fuga s'ha quintuplicat. Aquest augment, en part, es pot explicar per l'aplicació del Pla de Xoc, una mesura que, a la pràctica, consisteix a distribuir l'alumnat més vulnerable a centres privats concertats que, a més, sovint ni tan sols respecten el criteri de proximitat.

- **Formació professional: manca de places, de professorat i de control**

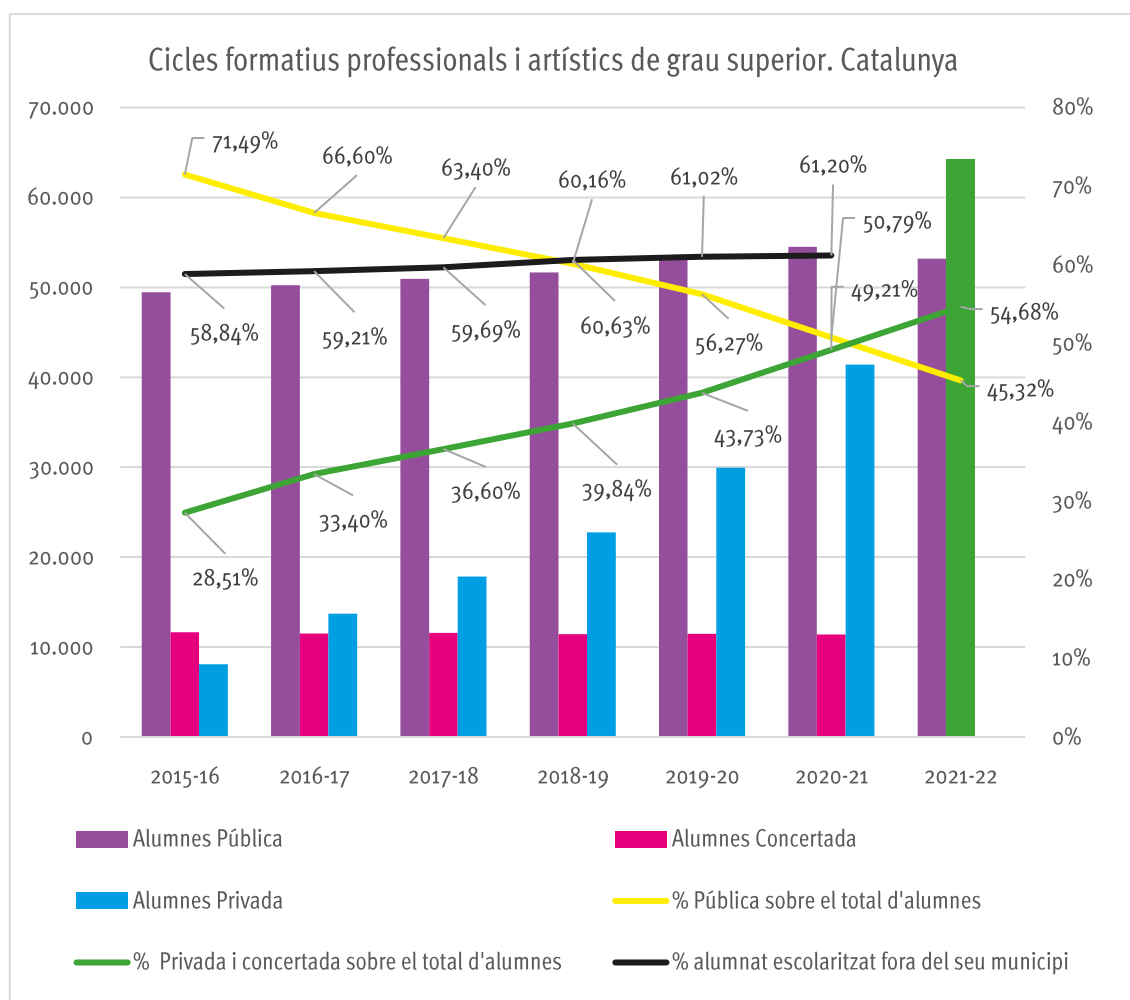
En els Cicles Formatius de Grau Mitjà i Grau Superior, **el sistema educatiu català té un problema important en relació a l'obtenció de dades**, que fa pràcticament impossible tenir un control de la cobertura de les necessitats d'escolarització, no només per part de les entitats, sinó per part del propi Departament d'Educació, ja que **no té cap tipus de control sobre els centres privats que són, a més, els que concentren gran part de l'oferta**. Degut a aquesta opacitat, no és possible obtenir dades sobre l'oferta inicial de places en els centres privats.

El que sí que podem obtenir, en canvi, és informació sobre la tendència de matriculació dels darrers anys, que ens permet constatar una **alarmant fuga d'alumnat cap al sistema privat, especialment en l'etapa superior**.

Elaboració pròpia. Font: [Alumnes matriculats per ensenyament i unitats dels centres docents](#); [Oferta educativa dels estudis post-obligatoris](#); [Formació professional](#).

En els Cicles Formatius de Grau Mitjà, la tendència d'escolarització en centres públics ha patit una davallada exponencial que ha suposat una caiguda d'uns 15 punts percentuals en els darrers 7 anys, passant del 76,9% al 61,6%. En canvi, la xarxa privada i privada concertada mostra un comportament totalment invers, ha augmentat l'escolarització, en aquest mateix període, en més de 14 punts percentuals.

Elaboració pròpia. Font: [Alumnes matriculats per ensenyament i unitats dels centres docents](#); [Oferta educativa dels estudis post-obligatoris](#); [Formació professional](#).

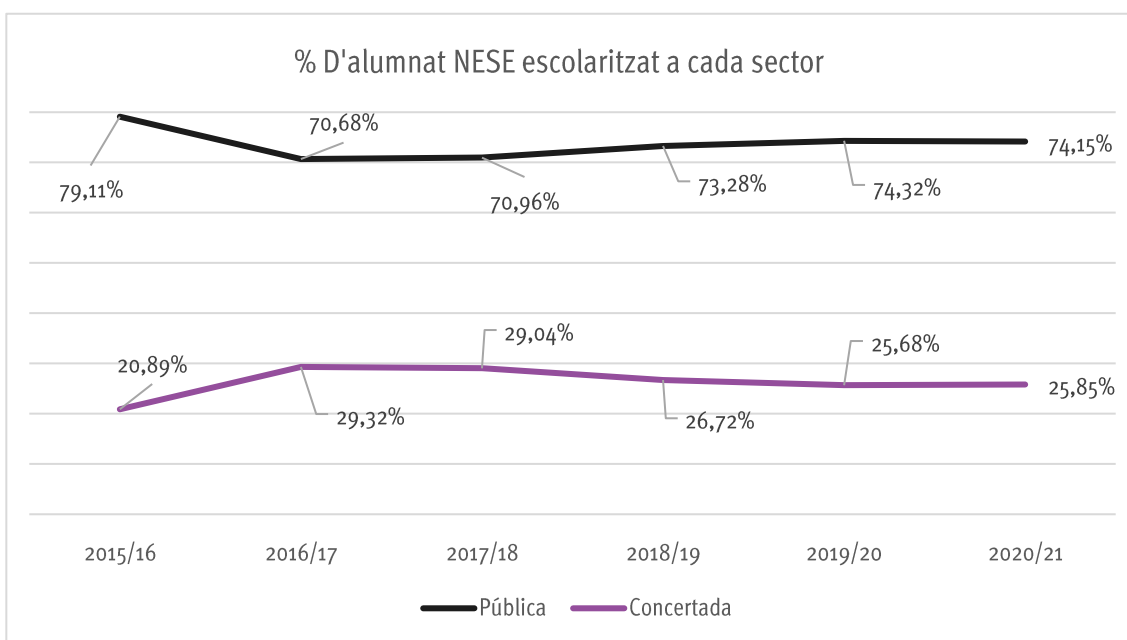
Aquesta tendència cap al sector privat s'agreuja encara més en els Cicles Formatius de Grau Superior. En nombres absoluts, l'alumnat de la xarxa pública gairebé no ha augmentat en els darrers anys, en canvi, el de la xarxa privada s'ha quintuplicat, un augment extraordinari que demostra que és la xarxa privada qui ha absorbit la totalitat del creixement de la demanda. De fet, el curs 2021-22, el percentatge d'alumnat a la xarxa privada superava per primera vegada el matriculat a la xarxa pública.

Aquest fet és especialment greu si tenim en compte que el Departament d'Educació no té cap forma d'avaluar o controlar el contingut que s'imparteix en els Cicles Formatius de Grau

Superior, de manera que cada vegada hi ha més professionals que no han estat avaluats segons criteris de l'Administració. Un fet molt greu que repercuteix directament en la qualitat d'aquests estudis. D'aquestes dades s'intueix que el **Departament d'Educació està deixant en mans privades el disseny i configuració del model de Formació Professional de Catalunya.**

- **Alumnat amb NESE**

Pel que fa a l'alumnat amb Necessitats Específiques de Suport Educatiu (NESE), **continua sent la xarxa pública la que n'absorbeix un major nombre.** Tot i que els centres privats concertats reben finançament addicional per a matricular alumnat amb NESE, les dades demostren que aquest sobrefinançament no serveix per revertir la segregació que comporta la doble xarxa educativa.

Elaboració pròpia. Font: [Estadística de l'ensenyament](#) del Departament d'Educació.

Si analitzem la tendència dels darrers 7 anys, podem observar que **pràcticament no hi ha hagut variacions substancials en el percentatge escolaritzat a cada xarxa.** El curs 2020-21, l'últim del qual tenim dades disponibles, el **74% de l'alumnat amb NESE estava escolaritzat en un centre públic**, mentre que la xarxa privada concertada només comptava amb el 26% d'aquest alumnat.

El nou curs aFFaC: salut mental, sostenibilitat, inclusió i molt més

Durant la roda de premsa l'aFFaC també ha presentat les seves principals línies d'acció, que marcaran l'activitat de l'entitat durant aquest 2022-23.

• Salut mental

La salut mental d'infants i joves serà un dels temes que marcarà l'agenda de l'entitat. Segons dades del Departament de Drets Socials, el 10,6% de la població entre 4 i 14 anys té probabilitat de patir un problema de salut mental, un percentatge que augmenta fins el 13,5% en entorns vulnerabilitzats, on els infants i joves tenen el doble de possibilitats de patir un problema de salut mental i/o addiccions.

Per a l'aFFaC, l'educació emocional és clau per a un desenvolupament equilibrat en la infància i l'adolescència i per prevenir conductes que posin en risc la integritat física i psicològica de l'alumnat, per això considera urgent que la salut mental se situï en el punt de mira de la comunitat educativa.

Les últimes dades publicades per l'Institut d'Infància i Adolescència de Barcelona sobre benestar subjectiu de la infància, a més, determinen que els infants de 10 i 11 anys de Barcelona estan menys satisfets amb les seves vides que abans de la pandèmia. Entre els elements que fan baixar el grau de satisfacció hi destaca la preocupació per fer-se gran, per ser nena, i per créixer en entorns econòmicament desfavorits.

Per tot això, l'aFFaC organitza una [Jornada de Tardor](#) sobre salut mental el pròxim 20 d'octubre. Es tracta d'un acte gratuït que tindrà lloc a la ciutat de Barcelona i que estarà obert a tot el públic. En aquesta jornada hi assistiran dues persones expertes en salut mental en la infància i l'adolescència que abordaran la problemàtica i oferiran claus per a un desenvolupament psicològic saludable.

• Educació i sostenibilitat

La sostenibilitat també serà un element clau per a l'entitat. Les temperatures extremes a les que l'alumnat i el professorat han hagut d'enfrontar-se aquest setembre són una clara mostra de l'emergència climàtica que sacseja el planeta i que avança sense aturador. Per a l'aFFaC, la comunitat educativa ha de ser part activa de la lluita per a la sostenibilitat no només per una qüestió ambiental, sinó també com un dret dels infants i joves, que mereixen un futur possible.

Precisament per aquesta raó, el títol del pròxim curs anual de l'aFFaC serà ***Educació i sostenibilitat***, una formació intensiva i amb reconeixement per al professorat que es celebrarà els dies 15, 17, 22, 24 i 29 novembre a l'Espai Bonnemaison de Barcelona. Com en les edicions anteriors, aquesta 5a edició del curs anual de l'aFFaC comptarà amb professorat de reconeixement nacional i internacional.

- **Campanya inclusiva**

L'educació inclusiva ha estat sempre i continua sent una prioritat per a l'entitat. Aquest any, però, és especialment rellevant, ja que el pròxim 17 d'octubre hauria de fer un any del desplegament total del Decret d'Educació Inclusiva. Com l'entitat ha denunciat en nombroses ocasions, aquest desplegament no s'ha dut a terme de forma integral, i encara hi ha moltes famílies i molts alumnes que esperen poder gaudir del dret a l'educació sense discriminacions.

En aquest sentit, l'aFFaC denuncia que les propostes i recursos que el Departament d'Educació posa a disposició de l'alumnat amb Necessitats Específiques de Suport Educatiu (NESE) estan molt lluny de garantir una educació de qualitat. Un exemple és la recent [notícia](#) que apuntava que el Departament d'Educació introduïa la figura de les "vetlladores sanitàries", persones sense qualificació mèdica que s'encarregaran de dur a terme tasques sanitàries als centres educatius.

Tenint en compte aquesta situació i gràcies a l'impuls de moltes famílies afectades, el pròxim mes d'octubre l'aFFaC llançarà una campanya per reclamar, des d'arreu del territori, una educació veritablement inclusiva.

- **Campanya pública**

Aquest any la tradicional Campanya Matricula a la Pública vindrà transformada, amb una edició especial que s'estrenarà el pròxim mes de març. Tot i que l'objectiu de la campanya continua sent posar en valor l'educació pública i animar a les famílies a matricular-hi els seus fills i filles, aquest curs la campanya cobrarà un sentit i un esperit diferent.

De moment, l'aFFaC no ha avançat cap informació sobre el tipus de campanya que està preparant, però assegura que serà diferent a la dels altres anys.

- **Veu i Bot: un projecte europeu per a la participació infantil i juvenil**

L'aFFaC ha impulsat un projecte participatiu als centres educatius catalans, en col·laboració amb altres entitats educatives i del Departament d'Educació, i amb finançament europeu. Es tracta del projecte *Veu i Bot*, que pretén contribuir a la creació

d'espais de participació i decisió als centres educatius on els infants i joves puguin participar de forma activa.

El projecte es durà a terme durant els pròxims dos anys i l'entitat confia que, amb la col·laboració de les altres entitats i del Departament d'Educació, **aquest projecte suposi un abans i un després pel que fa a la participació dels infants i joves** en els centres educatius.

- **edDIT: un projecte per a la sobirania digital als centres educatius**

La sobirania digital és un dels elements importants que l'aFFaC continuarà treballant durant el curs 2022-23. En el seu [Pla d'educació digital](#), el Departament d'Educació enumera un seguit d'objectius que cal assolir abans d'acabar el curs escolar. Entre aquests objectius en trobem alguns com assegurar competències digitals per a l'alumnat, millorar les competències digitals del professorat o fer que els centres públics siguin digitalment competents.

Uns objectius que, no obstant, **no es concreten amb cap mesura tangible o avaluable, i no apliquen una perspectiva de drets fonamentals**. En aquest context, cal destacar el projecte [edDIT](#), impulsat per l'aFFaC en col·laboració amb el grup de recerca Esbrina, de la Universitat de Barcelona.

El projecte edDIT investiga els usos d'aquestes plataformes digitals a les escoles i instituts públics. A partir d'aquesta anàlisi, **el projecte ha permès conèixer les conseqüències d'aquest ús sobre els drets de la infància** des d'un enfocament de gènere.

Tot i que l'aFFaC presentarà els resultats definitius en un acte que se celebrarà el **23 de febrer**, l'entitat avança algunes de les conclusions de la investigació:

- 1) Els i les expertes “visibilitzen que en el sistema educatiu no existeix un aprofundiment en els plantejaments pedagògics i en les pràctiques docents pel que fa a l'educació digital, sinó que se centra en la gestió de les plataformes” tant a nivell internacional com local.
- 2) Seguint amb l'opinió de les expertes, “les BigTech construeixen plataformes digitals, les socialitzen, són acceptades pels centres, recopilen les dades, i el sistema educatiu es deslliga de les responsabilitats de la protecció de dades per manca de capacitat tècnica. Ara bé, la mineria de dades existeix i la fan les BigTech”.
- 3) D'acord amb el discurs dels centres educatius, “el dret d'accés a la tecnologia moderna i a l'alfabetització digital apunta cap a algunes fal·làcies de l'administració educativa respecte a la provisió d'equipaments, a l'acompanyament per a la compra d'equipaments i per a la selecció d'infraestructures digitals, i a la formació del

professorat i les coordinacions digitals dels centres. A més, es posen de manifest desigualtats entre centres, també en clau d'accés a la tecnologia i a l'alfabetització digital.

- 4) “La llibertat per escollir les Plataformes educatives digitals (PED) està molt limitada, tant pels coneixements del professorat com per les directrius dels centres, que tendeixen a preferir l'ús d'una sola PED per part de tot el professorat”.

Procés participatiu sobre la jornada escolar: avançament de resultats

Pel que fa al procés participatiu sobre la jornada escolar que l'aFFaC va impulsar el curs passat, l'entitat ha anunciat que **durant el curs 2022-23 es faran públics els resultats de l'estudi**. Es tracta d'una consulta feta a famílies, alumnat, docents, equips directius i persones expertes en bioritmes, nutrició, i altres temes, que pretén **determinar quina jornada escolar seria adient en cada etapa educativa per afavorir un correcte desenvolupament i aprenentatge** per als infants i joves.

Tot i que els resultats definitius no es faran públics fins d'aquí a uns mesos, **l'aFFaC ha avançat algunes conclusions rellevants de les enquestes fetes a famílies**, una de les parts més importants de la consulta. Segons aquesta anàlisi, s'ha pogut constatar que, majoritàriament:

-La jornada escolar ha condicionat de forma rellevant la vida laboral de les famílies, especialment en les famílies de rendes mitjanes i baixes.

-La conciliació dels horaris escolars i laborals suposa una càrrega econòmica extraordinària que, en molts casos, s'assumeix amb dificultat.

-Prop de la meitat de les famílies assegura que la jornada escolar no permet una bona conciliació familiar i escolar.